

Prohlášení finalistek a finalistů Ceny Jindřicha Chaluppeckého 2020

Jako finalistky a finalisté Ceny Jindřicha Chaluppeckého pro rok 2020, jsme společně dospěli k rozhodnutí nesoutěžit. V našich očích není Cena Jindřicha Chaluppeckého trofejí jediného laureáta či laureátky, jediného pomyslného vítěze, nýbrž společným oceněním pestré směsice umělkyní a umělců a jejich odlišných uměleckých východisek, jejichž porovnávání nemá smysl. Chceme reflektovat, co vše je s principem soutěžení spojeno.

Uvědomujeme si, že soutěž v naší ekonomické kultuře představuje zavedenou formu, která slibuje četné výhody. Umožňuje účinně vybírat menší množství z většího. Ve výsledku navíc potvrzuje hodnoty, které předem určila jako kritéria výběru. V případě CJCH, dokáže přitáhnout přelétavou pozornost veřejnosti, když mnohotvárný svět současného umění ukáže jako snadno srozumitelný závod. Přesto si klademe otázku, zda tohle všechno vynahrazuje méně příznivé rozměry soutěžení. Ze zkušeností svých předchůdců z minulých let (i svých vlastních) víme, že účast v CJCH je často spojená s vysokým tlakem okolí a jeho očekáváním, a proto si myslíme, že změna ze stresujícího prostředí směrem k podpůrnému, bude mít odraz nejen v kvalitě uměleckých děl.

Podnětů a předpokladů pro naše rozhodnutí rozpoznáváme víc než dost. Podílela se na něm mimo jiné i reflexe a přehodnocování uměleckých cen v zahraničí (Turner Prize, Cena Oskára Čepana a další), nebo také neustávající prekarizace uměleckých komunit u nás i ve světě. Potřeba měnit umělecké instituce v méně kompetitivní a více podpůrné platformy pro uměleckou práci je požadavkem, který zaznívá již dlouhou dobu. Současná pandemie všechny tyto hlasy a podněty zvýraznila.

Chceme společně s uměleckou obcí přemýšlet nad významem a smyslem CJCH v současnosti a podílet se na její proměně. Nechceme, aby se z odmítnutí soutěže stalo jednorázové gesto. Pouhá deklarace se nám nyní zdá málo. Věříme, že existuje jiná, solidárnější vize fungování CJCH, která v umělecké obci netvoří konkurenci, ale naopak kolegiální. Nejde o to, popřít veškeré dosavadní mechanismy Ceny, jako je mezinárodní kontext přicházející s vybranou porotou pro daný ročník nebo institucionální zázemí, které přináší podmínky pro vznik uměleckých prací, tak i určitou viditelnost a možný dosah. To jsou bezesporu pozitivní aspekty Ceny, které ji činí důležitou nejen pro uměleckou obec. Solidárnější vize ale může klást větší důraz na širší podporu a spolupráci, vzájemnou komunikaci, a tedy i na umění samotné. Umělecká díla vystavená v kontextu soutěže, vedou diváky k vzájemnému porovnávání, což ubírá možnosti výstavu naplno zažít. Pokud by se CJCH zbavila tohoto

limitujícího rámce, naplňovala by pak i více například etický kodex Feministické umělecké instituce, pod kterým je SJCH podepsána.

Především v této době, kdy všichni společně čelíme globální pandemii, bereme jako nezbytné klást důraz na solidaritu, pochopení a vzájemnou spolupráci. Kdo jiný, než svět umění a jeho instituce, by měl jít v takovém jednání příkladem.

S přáním všeho dobrého,

finalistky a finalisté Ceny Jindřicha Chalupického 2020

Alma Lily Rayner, Marie Tučková, Anna Slama, Marek Delong, Jan Kolský, Vojtěch Märc, Matěj Pavlík, Peter Sit, Jakub Choma, Jiří Žák